

Richtlijnen voor farmaceutische zorg worden pas ingevoerd na toetsing

‘Professionele Standaard sluit zorg op maat niet uit’

Focus, een heldere kwaliteitsnorm en duidelijkheid, dat is wat de Wetenschappelijke Sectie Openbaar Apothekers (WSO) van de KNMP wil realiseren met het routeplan voor de Professionele Standaard. Hierbij horen richtlijnen en meetinstrumenten. WSO-bestuurslid Steven Verhagen-Smits: “We willen met het routeplan onze leden helpen om hun zorg aan de patiënt te perfectioneren. En om te innoveren.”

Auteurs **Mariël Croon**
en **Imad el Kaka**

“Patiënten realiseren zich niet altijd dat apothekers advies geven over geneesmiddelen, maar daarnaast achter de schermen zorgen dat de samenstelling ervan is afgestemd op de patiënt”, vertelt Steven Verhagen-Smits, beherend apotheker in Gezondheidscentrum Apotheek Beverwaard in Rotterdam en bestuurslid van de Wetenschappelijke Sectie Openbaar apothekers (WSO) van de KNMP. “Soms bellen ze met de voorschrijver voor overleg, bijvoorbeeld als iemand met een verminderde nierfunctie een andere dosis nodig heeft. De richtlijnen die de KNMP ontwikkelt, geven ons, apothekers, daarbij richting in ons handelen. Ze gaan ons helpen. Het ontslaat ons overigens niet van de plicht om de patiënt ook individueel te begeleiden, bijvoorbeeld na een screening waarbij risicovolle patiënten in kaart worden gebracht.” De apotheker heeft behoefte om zijn handelen te onderbouwen. In het verleden was er de vrij algemeen geformuleerde Nederlandse Apotheek Norm (NAN). De afgelopen jaren is de apotheker meer opgeschoven richting zorgverlener, getuige de opname van de professe in de WGBO en de oprichting van het specialisme openbaar apotheker. Dat alles heeft geleid tot de ontwikkeling van de Professionele Standaard. Die bestaat uit het gehele pakket aan richtlijnen, zoals *Ter hand stellen*, *Medicatiebeoordeling* en *COPD*.

De Professionele Standaard is pas een feit wanneer het routeplan voor 2015 en 2016, zoals de WSO dat heeft vastgesteld, is doorlopen. De eerste fase is achter de rug. Daarbij heeft de WSO middels een ledenenquête gepeild of er draagvlak is. Die is er: de leden hebben er in meerderheid mee ingestemd. De tweede fase is in gang gezet: overleg met de zorgverzekeraars en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ). De derde fase behelst een *business impact analyse* (BIA): de impact die een richtlijn heeft op de praktijkvoering, uitgedrukt in menskracht en middelen.

Samenwerking

Hoewel de KNMP-leden zich achter de geleidelijke invoering van de Professionele Standaard hebben geschaard, zijn er ook zorgen over de haalbaarheid en de praktische invulling. Een deel wil bijvoorbeeld de implementatie van de richtlijn *COPD* naar achteren halen. En de richtlijn *Farmaceutische Zorg bij Ontslag* naar voren.

Verhagen-Smits legt uit waarom het WSO-bestuur toch vasthoudt aan de vastgestelde route: “We houden graag een categorale richtlijn, in dit geval *COPD*, vooraan. Daarin werken we samen met patiëntenorganisaties. Die samenwerking koesteren we. De patiënt staat immers altijd centraal in de apotheek.

**DE WSO BLIJFT
IN ALLE
FASEN VAN HET
ROUTEPLAN
IN GESPREK
MET HAAR
ACHTERBAN**

Zo hebben we als KNMP intensief samengewerkt met de Long Alliantie Nederland aan het rapport *Goed gebruik inhalatiemedicatie Astma en COPD*. We willen graag op deze wijze, ook met andere patiëntenorganisaties, doorpakken.”

De WSO maakt de richtlijn *Farmaceutische Zorg bij Ontslag* samen met poliklinische en ziekenhuisapothekers. Verhagen-Smits: “Deze richtlijn bevat veel gevoeligheden, en is complex. Dat vraagt om veel afstemming, met de patiënt en de zorgketen. Vandaar dat we dit juist niet naar voren willen halen.”

Een andere zorg is dat de standaard maatwerk zou uitsluiten. Dat is niet het geval, legt Verhagen-Smits uit. Zorg op maat blijft de *core business* van de apotheker. Van een standaard mag hij dan ook altijd gemotiveerd afwijken. “Er rust veel verantwoordelijkheid op de schouders van apothekers”, zegt Verhagen-Smits. “Elke patiënt verdient de juiste medicatiebegeleiding en dat betekent maatwerk voor de apotheker; denk aan individuele zorgplannen en medicatiebeoordelingen. Iedere patiënt heeft bovendien eigen behoeften en wensen. In het gesprek met de patiënt achterhaal je dit alles.”

Duidelijke koers

De WSO gaat praktijkgericht te werk. In alle fasen van het routeplan blijft ze in gesprek met haar achterban. “Wij willen onze leden vooruit helpen in hun dagelijkse werkzaamheden. Natuurlijk moet het haalbaar zijn. Daarom bestaat het routeplan uit fasen”, benadrukt Verhagen-Smits. “De richtlijnen dienen om het werken voor onze leden aangenamer te maken. Dat vraagt om handvatten voor de praktijk. En een apotheker die gaat werken met richtlijnen en indicatoren, krijgt, denken we, meer ruimte om zich met innovaties bezig te houden. Zo kun je ook weer de zorg voor de patiënt verbeteren.” De WSO wil daarnaast werken aan duidelijkheid over al dan niet te substitueren medicijnen. “Er komt volgend jaar een nieuwe richtlijn”, licht Verhagen-Smits toe. “Als voorzet willen we dit jaar alvast verhelderen welke geneesmiddelen wel of niet gesubstitueerd kunnen worden. Zorgverleners, zorgverzekeraars en patiëntenorganisaties stellen gezamenlijk vast, op basis van *evidence*, welke geneesmiddelen niet gesubstitueerd mogen

Foto Studio Oostrum

HET GEHEEL AAN RICHTLIJNEN EN INDICATOREN IN DE OPENBARE FARMACIE; DAT IS DE PROFESSIONELE STANDAARD IN WORDING, ALDUS WSO-BESTUURLID STEVEN VERHAGEN-SMITS.

worden omdat de patiënt hiervan anders een probleem ondervindt. In de loop van 2015 komt er daarom een aangescherpt lijstje met geneesmiddelen die apothekers niet zullen substitueren, en de uitleg daarbij.” ■

WSO wil het apothekersvak verankeren

Het doel van de Wetenschappelijke Sectie Openbaar apothekers (WSO) is om het vak van openbaar apotheker in de zorg te verankeren door zich in te zetten voor ontwikkeling, opleiding, ondersteuning en onderzoek. De werkzaamheden bestaan uit de ontwikkeling van richtlijnen en standaarden, het verzorgen van passend onderwijs voor registratie en herregistratie, het beschikbaar stellen van protocollen, werkinstructies, nascholing en websearches, en het uitzetten en begeleiden van praktijkonderzoek.

Routeplan volgens meerjarenagenda

Het routeplan van de Professionele Standaard is een voorspelbare meerjarenagenda voor optimalisatie, ontwikkeling, evaluatie en implementatie van een set richtlijnen (met indicatoren) in de openbare farmacie. Apothekers, zorgprofessionals in de eerste lijn, zorgverzekeraars, patiëntenorganisaties en toezichthouders (IGZ) werken hierin samen.

Het doel hierbij is eenduidigheid en zichtbare zorg op maat aan de patiënt. Dit geven de apothekers in hun dagelijkse praktijk vorm dankzij het gebruik van zorgrichtlijnen. De apotheker verleent zorg conform deze richtlijnen en maakt deze zichtbaar via zogenoemde indicatoren. Hiermee krijgt de patiënt, maar ook de zorgverzekeraar, inzicht in de kwaliteit van de zorg.

Zie voor meer informatie over het routeplan en de overige activiteiten van de WSO: <http://www.knmp.nl/knmp/secties/sectie-wso>.